

Мімесис

I

Вона любила цю дорогу. Мох, що покривав дюни, був м'якенький, як килим. З обох боків у небо вистрілювали сосни, а між ними шуміла висока трава. Коли сонце пригрівало довше, ніж два-три дні, тут відчувався міцний, густий, як смола, запах ялівців. Великі й малі, часом із фантастично покрученими гривами, вони росли тут усюди, наче затримані в русі ельфи. Зовсім інакше, ніж там, над річкою, де стежка раз по раз губилася в торфовищі або болотистій глині, а з верболозів і вільшняка піднімалися хмари комарів. І хоча на море через дюни йти було довше, вона щороку ходила саме так. Бувало, що зустрічала сарну. Тоді на хвильку затримувалась, поки тварина, окинувши її поглядом вільготних очей, не зникала хутко в лісі. Зате дикі кролі й білочки повністю ігнорували її, наче ніколи не зазнали від людини нічого поганого. І вона ніколи не зустрічала тут Вільмана. Цілком інша справа над річкою, де він раніше випасав худобу. Там він заступав їй дорогу на вузькій стежці й промовляв завжди той самий дурнуватий віршик:

*Зима, весна, осінь, літо...
Чом панянка непривітна?*

Після чого витягав із кишені полатаних штанів шишку, камінчик або зів'ялу квітку й на широкій долоні підсував їй подарунок під ніс. Вона мала усміхнутися йому, взяти подарунок і покивати головою, що означало: «Ах, який же гарний сьогодні деньок, пане Вільман», а він тоді пропустив її так близько до себе, що вона відчувала запах його поту й кислий, неприємний подих. Одного разу простяг їй на долоні маленького крота. Звірятко було мертво. Перелякана, вона втекла через ліщиновий перелісок аж на болото.

Проте зараз вона не думала про Вільмана. Ліс кінчався на межі рухомих дюн, і з-за узвишшя вона почула монотонний шум. Цей звук завжди сповнював її радістю: вона пішла швидше, а з горба, з якого видно було море, притьмом побігла вниз. І лишень на самому березі, де хвиля лизнула їй стопи, вона скинула сандалики, а потім швидким і рішучим рухом – сіру сукню. Хоча вода була ще холодна, плавала вона довго – як завжди, до обмілини й назад.

Коли вийшла на берег, сонце вже стояло досить високо. Її довге розпушене волосся висохло за кілька хвилин. Уп'явшись поглядом у горизонт, вона нерухомо сиділа на піску. Далеко, над гирлом річки, кружляли баклани. Починалося літо. Проте жоден човен, як і минулого року, не вплив у море. І жоден плуг не з'явився весною на польдері, між каналами. Вона, однак, почувалася тут у безпеці. На пляжі ніколи не помічала слідів людської присутності. А дорогою до села давно вже не проїжджав жоден запряг.

Може, тому отой звук, який вона почула за спиною, так її перелякав? Рипіння піщинок було виразним, щораз ближчим. Вона підвелася й, рвучко обернувшись, побачила його високу постать. Лишень за якийсь час, коли він зупинився в кількох кроках від неї, вона прикрила груди. Коли вона скрикнула, він усміхнувся, показав пальцем на її сукню й заслонив обличчя обома долонями, буркочучи

при цьому дивне, незрозуміле речення. Вона бігла вздовж берега, розбризкуючи ногами воду. Подих перехопило. Вона впала в холодний, мокрий пісок. Незнайомий наближався, тримаючи в руках сандалі. Вона знову зібралася тікати, підхопилася на ноги, а тоді він заступив їй дорогу й сказав щось, що вона частково зрозуміла: якщо вона йому не допоможе, то смерть нарешті знайде його тут або щедесь, дожене й забере в страшне місце.

Його речення не нагадували мови людей з міста. У нього був чужий акцент, він перекручував слова, а деякі вирази, які він вживав, були для неї зовсім незрозумілими. Проте він уже не викликав у неї страху. Жестами показала йому, що дару мови вона позбавлена. Звеліла йому йти за нею на безпечній відстані. Ані разу не озирнулася. Аж біля дому Дорнів, який стояв на краю села, поблизу підніжжя дюн і цвинтаря, на хвильку затрималася, перевіряючи, чи він не загубився. Він стояв, сховавшись за сосновим стовбуром. Вона вернулася й показала йому, що всі доми порожні. Навіть отой біля церкви, де взимку пересиджував Вільман. Він не міг чи не хотів зрозуміти цього. Кричав, щоб видала його відразу, бо він вже не має сил тікати й воліє померти тут, під деревом, аніж посеред села, де над ним знущатимуться й цькуватимуть собаками. Вона не вміла пояснити йому, що собак вже немає. І що поки не з'являться тут вантажівки, вони в безпеці.

Він сів, опершись на сосновий стовбур. У нього було гарне худе обличчя. Вона побачила, як з-під примружених повік по щоках котяться сльози. Вуста його весь час шептали те саме речення мовою, яка нічим не нагадувала мову людей з міста. Була якоюсь дивно м'якою, шелесткою і викликала довіру. Вона здогадувалася, що це молитва. Коли він розплющив очі, вона показала, щоб він терпляче чекав на неї. Він стежив за її швидкими, маленькими кроками, але навіть не підвівся з трави. Дивився, як вона зникає

за поворотом, піднімаючи на піщаній дорозі білі хмаринки пилюки.

Чисте блакитне небо перерівав ключ журавлів. Далеко над луками кричав шуліка. Ніхто не з'явився на повороті ані на дворищі найближчого дому. Лише коли сонце почало ховатися за дюнами, він побачив, як вона вертається в його напрямку. У першу мить він не зміг її впізнати: одягнена була в довгу, рівну сукню, перев'язане волосся прикривав лляний очіпок, а на ногах замість сандаликів мала смішні, високо зав'язані черевики.

Спершу вона поклала на траві невеличку білу скатертинку. Потім вийняла з кошика коржики, печену рибу й пляшку з соком. Поки він їв, жадібно й незграбно, вона крадькома приглядалася до нього. Окрушки, навіть оті з землі, він зібрав у долоню й всмоктав ротом. Потім пив. Під кінець сказав щось про курку: летіла із закритим крилами, високо, щораз вище. Вона показала на пальцях, що має тільки три курки. І що не вб'є жодної, бо зимою не буде риби, ані навіть коржиків.

Ні, не про це, однак, йому йшлося. Десь у недалекій околиці він прокрався під дім рибалок і вполював курку. Однак боявся розпалити вогонь, і сире м'ясо, яке він з'їв, отруїло йому шлунок. Лежав у ямі, прикритий листям папороті. Під ранок третього хіба дня почув виразний шум моря. Він не хотів помирати в ямі, що смерділа відходами, де його гризли мухи й павуки. Рушив по м'якенькому, як килим, мохові аж до останньої дюни і там, з пагорба, побачив її, якраз коли вона виходила з води.

Розповідь вичерпала його сили. Він знову сперся головою об сосновий стовбур і дивився кудись просто себе, в невизначене місце. Вона поклала скатертину й пляшку в кошик. «Іди за мною», – показала.

Але він боявся, що люди, в яких він украв курку, напевно, пізнають у ньому злодія. Вона хотіла витлумачити